

ضرورت تغیر رنگ‌ساز به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش

پای صحبت مهندس علی زرافشان، معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش

و اکنون با تجربه و بختگی لازم چنین مسئولیتی را پذیرفته است.

اولین گفت‌وگوی من با وی حدود دو ساعت به طول انجامید و همه صحبت‌های ما حول محور جایگاه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در آموزش و پرورش گذشت که به نظر برای مخاطبان این مجله، به خصوص هنرآموزان عزیز و ارزشمند کشور، قابل توجه و سودمند خواهد بود.

چهل سال پیش که علی زرافشان به عنوان معلم در یک مدرسه ابتدایی کارش را شروع کرد، حدسش هم را نمی‌زد که روزی فرارسد که بر صندلی معاونت آموزشی متوسطه وزارت آموزش و پرورش بنشیند. اما اکنون بیش از یک سال است که بر این صندلی تکیه زده است و برای من بسیار لذت‌بخش است که پای صحبت معاون وزیری می‌نشینم که همه مراحل کاری قبل از این مسئولیت را به تدریج پشت سر گذاشته

بر اساس مصوبه
شورای عالی
آموزش و پرورش،
استاندارد کمی در
نظر گرفته شده
برای شاخه‌های
فنی و حرفه‌ای و
کاردانش ۴۸/۲۶
درصد است

فاصله زیاد بین مهندسان و کارگران در ایران

نکته دیگر اینکه در کشور ما به لحاظ توسعه یافتگی و شرایط خاص کشور و با توجه به پیشینه توسعه آموزش عالی، فاصله بین مهندسان و بین کارگران ما زیاد است. این نکته و در واقع این چالش ملی، سال‌هاست در کشور وجود دارد که بین یک مهندس و کارگر، نیروی انسانی دیگری به‌عنوان یک تکنسین، که در حوزه فنی و حرفه‌ای تحصیل کرده باشد، وجود ندارد.

جامعه ما جامعه‌ای است که بخش تولید آن باید به نیروهای آموزش دیده و دارای مهارت در حوزه‌های فنی و حرفه‌ای متکی باشد و طبیعتاً بخشی از این نیرو را باید آموزش و پرورش مورد توجه قرار دهد.

نکته دیگر توجه به سیاست‌های کلان کشور است. خصوصاً دو سیاست ابلاغی توسط مقام معظم رهبری که یکی سیاست اقتصاد مقاومتی و دیگری سیاست اشتغال است. در سیاست اقتصاد مقاومتی، آموزش و پرورش مخاطب واقع شده و موظف گردیده است تا با تربیت نیروی آموزش دیده دارای مهارت سهم خود را نسبت به اقتصاد مقاومتی ایفا کند. در سیاست اشتغال نیز تربیت نیروهای دارای شایستگی‌های فنی و مهارتی و کارآفرینی مورد تأکید قرار گرفته است.

لذا با توجه به مجموعه این نکته‌ها، آموزش و پرورش در خصوص مسائل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش کشور سهم و نقش بسیار چشم‌گیری بر عهده دارد. بنابراین چشم‌انداز آموزش و پرورش و معاونت آموزش متوسطه تقویت و توسعه هر چه بیشتر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش است. بر همین اساس، به‌منظور توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش تکالیف قانونی لازم را نیز تعیین کرده‌اند.

● برنامه پنجم توسعه چه اهدافی برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش پیش‌بینی کرده است؟

بر اساس برنامه پنجم توسعه و بسته اجرایی آن، ما موظف شده‌ایم که ۴۶/۲ درصد دانش‌آموزان دوره متوسطه را به سمت شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش هدایت کنیم. خوشبختانه در حال حاضر، ۴۱/۵ درصد دانش‌آموزان پایه دوم و سوم دوره متوسطه در این دو شاخه مشغول تحصیل هستند.

مهندس علی زرافشان، معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دارای مدرک دیپلم ریاضی، لیسانس برنامه‌ریزی کامپیوتر و فوق‌لیسانس کتابداری و اطلاع‌رسانی است و از سال ۱۳۵۳ به‌عنوان معلم مدارس ابتدایی در آموزش و پرورش آغاز به کار کرده است.

وی در مدت چهل سال سابقه کار، علاوه بر تدریس در مدارس مختلف، مراکز تربیت معلم، دوره‌های ضمن خدمت، در مراکز آموزش عالی، در پست‌های گوناگونی مانند گروه‌های آموزشی، معاونت آموزشی شهر تهران، مشاور آموزشی وزیر، مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی و مشاور ریاست سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی انجام وظیفه کرده است.

● **حدود یک سال است که جناب عالی مسئولیت معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش را پذیرفته‌اید. مهم‌ترین و جدیدترین برنامه‌های شما برای توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش چیست؟**
قبل از اینکه من به این سؤال پاسخ دهم، ضروری می‌دانم که به چند نکته اشاره کنم. اول آنکه ما در آستانه یک تحول در حوزه آموزش متوسطه دوم هستیم و در این راستا چالش‌ها و پرسش‌هایی درباره دوره دوم متوسطه، خصوصاً شاخه‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، مطرح است. برخی از صاحب‌نظران در تولید سند، بحث تخصص‌گرایی نرم یا تخصص‌گرایی عام را، به‌عنوان رویکرد حاکم بر دوره متوسطه، مطرح کرده‌اند.

این رویکرد طبیعتاً به شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش هم دامن می‌زند و در آنجا هم این بحث مطرح می‌شود تا نقش آموزش و پرورش را در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش تعیین کنند. در کنار این گروه، جمعی از صاحب‌نظران آموزش و پرورش و همچنین اسناد بالادستی بر نقش آموزش و پرورش در آموزش فنی و حرفه‌ای تأکید دارند. هم در سند تحول بنیادین و هم در برنامه درسی ملی بر این نوع آموزش‌ها و وظیفه آموزش و پرورش برای توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش تأکید شده است.

تجربه آموزش و پرورش‌های دنیا هم نشان می‌دهد که این نکته در آموزش و پرورش‌ها به‌عنوان یک اصل مطرح است.

شاخه‌های آموزش
فنی و حرفه‌ای و
کاردانش موجب
کاهش ۵۰ درصدی
داوطلبان کنکور
شده است

الان ما یک دوره همکاری بسیار درخشان را با سازمان فنی و حرفه‌ای تجربه می‌کنیم

بنده امروز به عنوان متولی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش این مطالبه را از طرف همه هنر جوانان به طور جد دنبال می‌کنم که همان طور که پنجاه درصد دانش آموزان متوسطه ما، دانش آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش است، باید پنجاه درصد از ظرفیت‌های آموزش عالی کشور به دانش آموزان این شاخه‌های آموزشی اختصاص یابد

گفتنی است در شروع برنامه توسعه پنجم، سهم دانش آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش ما ۳۵ درصد بود و ما توانستیم در این فاصله، یعنی ظرف مدت چهار سال، ۶/۵ درصد رشد داشته باشیم و سالانه به طور متوسط ۱/۵ درصد سهم دانش آموزان را در شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش افزایش داده‌ایم. همچنین مطابق مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش، که توسط آقای دکتر روحانی رئیس جمهوری ابلاغ گردیده، استاندارد کمی در نظر گرفته شده برای شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، ۴۸/۲۶ درصد است. در این صورت ما در برنامه ششم و برنامه هفتم و برای حرکت به سمت این استاندارد باید حدود ۴۸/۲۶ درصد دانش آموزان متوسطه را به سمت شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش هدایت کنیم.

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش چه تأثیری در کنکور دانشگاه‌ها داشته است؟

خاطرتان هست که یک زمانی ما یک و نیم میلیون داوطلب کنکور داشتیم، در صورتی که این روزها صحبت از ۸۵۰ هزار داوطلب است. هفته گذشته (اوائل شهریور ۹۳) سازمان سنجش آموزش کشور، ضمن گزارش ثبت نام انتخاب رشته داوطلبان کنکور، اعلام کرد امسال ۸۵۰ هزار نفر در کنکور شرکت کردند و با وجود اینکه همه می‌توانستند انتخاب رشته کنند، اما تنها ۶۵۰ هزار نفر انتخاب رشته کرده‌اند. یکی از دلایل اصلی این موضوع این است که الان حدود ۵۰ درصد دانش آموزان پایه سوم متوسطه ما، دانش آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش هستند و این‌ها بعد از گرفتن مدرک دیپلم به دنبال کنکور نمی‌روند و اگر بخواهند در کنکور شرکت کنند به سمت آموزش‌شکده‌ها و مراکز علمی کاربردی می‌روند و این باعث می‌شود که از ۹۲۶/۴۵۵ دانش آموز پایه سوم متوسطه، تنها ۴۳۲/۴۶۵ نفر به پیش‌دانشگاهی بروند و در سال آینده فقط ۴۰۰ هزار نفر از آن‌ها داوطلبان کنکور باشند و این گام مؤثری است که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش به نظام آموزشی کشور، چه در آموزش و پرورش و چه در آموزش عالی، برداشته است. این رویداد نکته دیگر را هم نشان می‌دهد و آن اینکه دانش آموزان ما به آن حد از شناخت و قدرت انتخاب رسیده‌اند که می‌دانند اگر بخواهند در آینده سهمی در حوزه اشتغال داشته باشند باید به سمت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش بروند. بنابراین

شرایط امروز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در کشور به گونه‌ای است که نه تنها دستاوردهای آن در حوزه آموزش و پرورش قابل تقدیر است، در حوزه اشتغال، حوزه کار آفرینی و در تغییر گرایش به آموزش عالی کشور هم توانسته است نقش آفرینی کند.

من جایگاه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش را در کشور در سطح آموزش و پرورش نمی‌بینم، بلکه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش را به مثابه یک کارکرد ملی برای نقش آفرینی در عرصه ملی کشور، به خصوص در برهم زدن مناسباتی که سال‌ها کشور ما را متوقف و زمین گیر کرده بود، می‌بینم. امروز باید همه مسئولان کشور به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش از این دید نگاه کنند و برای آن سهم قابل بشوند. بنده امروز به عنوان متولی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در کشور این مطالبه را از طرف هنرآموزان و هنر جوانان در همه جلسات مطرح و دنبال می‌کنم و می‌گویم همان طور که امروز ۵۰ درصد دانش آموزان متوسطه ما، دانش آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش‌اند، ۵۰ درصد از ظرفیت‌های آموزش عالی کشور باید به دانش آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش اختصاص یابد و این را داریم به طور جد دنبال می‌کنیم که بتوانیم سهم ادامه تحصیل دانش آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش را برای تربیت تکنسین‌هایی که بتوانند در تولید کشور نقش داشته باشند، پی می‌گیریم.

در حال حاضر مهم‌ترین اهداف شما در خصوص شاخه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش چیست؟

هدف اصلی و اول ما دستیابی به هدف کمی برنامه توسعه و استاندارد ابلاغ شده توسط رئیس جمهور به عنوان استاندارد توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور است. دومین هدف ما در این مرحله، تهیه استلزامات و تأمین نیازهای توسعه کمی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش است. بنابراین ما باید برای آینده ۴۸ درصدی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، هنرستان‌های مناسب پیش‌بینی و تأسیس کنیم. لذا درخواست ما از سازمان نوسازی مدارس کشور این است که در طول سال‌های آینده در دوره متوسطه، جریان ساخت و ساز را به سمت ساخت و ساز هنرستان‌ها سوق دهد. با احداث و تکمیل این هنرستان‌هاست که آن دانش آموزان ۵۰ درصدی زیر

امروز دانش آموزان
ما به آن حد از
شناخت و قدرت
انتخاب رسیده‌اند
که می‌دانند اگر
بخواهند در آینده
سهمی در حوزه
اشتغال داشته
باشند، باید به
سمت آموزش‌های
فنی و حرفه‌ای و
کار دانش بروند

فرصتی که فراهم شده، هم فرصت بسیار مناسبی برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش و هم چالشی برای ماست. زیرا از نظر فضای آموزشی، تقریباً با کاهش یک سوم ظرفیت برای جذب هنرجو در هنرستان‌ها روبه‌رو خواهیم شد و ظرفیت دو ساله فعلی ما سه ساله می‌شود.

بنابراین اولین دوره ورودی دانش آموزان ما با اولین دوره دانش آموزان به پایه دهم خواهد بود که دو سال بعد اتفاق می‌افتد، یعنی ما دو سال بعد، اولین دوره ورودی‌مان برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای سه ساله آغاز خواهد شد و هنرجویان مدت بیشتری در هنرستان‌ها آموزش می‌بینند و به ناچار باید فضای آموزشی بیشتری داشته باشیم.

البته استقرار ساختار دوره متوسطه، سه سال طول خواهد کشید و ما از امروز پنج سال فرصت داریم تا فضاهای آموزشی مورد نیاز را برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش سه ساله فراهم کنیم.

پوشش فنی و حرفه‌ای و کار دانش قرار می‌گیرند و از آموزش لازم برخوردار می‌شوند.

افزایش مدت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش از دو سال به سه سال

نکته بعد این است که ما در آستانه یک اقدام مبارک در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هستیم و آن هم استقرار دوره دوم آموزش متوسطه است. ما در مسیر تحولات در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از فنی و حرفه‌ای چهار ساله به فنی و حرفه‌ای دو ساله رسیدیم. اما در آستانه استقرار دوره دوم متوسطه، خوشبختانه ظرفیت آموزش‌های دو ساله به ظرفیت آموزش‌های سه ساله تبدیل خواهد شد. یعنی ما برای تقویت شایستگی‌ها و توسعه این آموزش‌ها یک سال ظرفیت بیشتر خواهیم داشت تا هنرجویانی که دوره فنی و حرفه‌ای و کار دانش را می‌گذرانند، از دانش و مهارت بیشتری برخوردار گردند. البته این

ما باید برای آینده ۴۸ درصدی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش، هنرستان‌های مناسبی داشته باشیم و سازمان نوسازی مدارس کشور باید جریان ساخت و ساز مدارس را به سمت هنرستان‌ها سوق دهد

هم‌اکنون اقدامات خیلی خوبی هم صورت گرفته است. برای مثال ما با سازمان نوسازی گفت‌وگویی داشته‌ایم و پیشنهاد داده‌ایم که جهت‌گیری خود را به سمت ساختمان‌های هنرستان‌ها پیش ببرد. همچنین در این خصوص با مجموعه خیرینی که الان دارند کار می‌کنند از جمله بزرگ‌ترین آن‌ها، که بنیاد برکت است، صحبت کرده‌ایم. از جمله امسال برای اولین بار در توافق‌نامه‌ای که با بنیاد برکت داشتیم، تکمیل حدود بیست هنرستان را در برنامه خواهیم داشت. این‌ها ظرف امسال و سال تحصیلی آینده به بهره‌برداری خواهند رسید و دانش‌آموزان می‌توانند از آن‌ها استفاده کنند و این تعداد سالانه نیز افزایش خواهد داشت.

تعداد هنرستان‌هایی هم که قرار است سازمان نوسازی مدارس در طول پنج سال آینده بسازند خیلی زیاد است. البته ضروری می‌دانیم که حتماً در جمع خیرین مدرسه‌ساز حاضر شویم و آنان را تشویق کنیم که جهت‌گیریشان را در سال‌های آینده به سمت ساختن هنرستان‌ها پیش ببرند.

آقای دکتر فانی هم امسال را سال فنی و حرفه‌ای نام‌گذاری کرده‌اند و تلاش می‌کنند که توجه

بخش‌های مختلف را به حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش جلب بکنند و بحمدالله اتفاقات بسیار خوبی هم در این رابطه رخ داده است. اولین اتفاق سیاست مشارکت است. در موضوع سیاست مشارکت، مشارکت جویی و مشارکت‌پذیری دنبال می‌شود. در این جهت توافق‌نامه‌هایی با دستگاه‌ها تنظیم شده است. ما توافق‌نامه‌هایی با وزارت راه و شهرسازی داشتیم که دو بند آن در زمینه توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هست. کار گروهی هم برای این موضوع تشکیل شده است تا علاوه بر آن دو بند، موضوعات مرتبط با آن‌ها نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد.

همچنین توافق‌نامه‌ای اخیراً با وزارت صنعت، معدن و تجارت امضا شد که کارگروه آن به‌زودی تشکیل می‌شود و ما امیدواریم که این کارگروه دستاوردهای بسیار خوبی داشته باشد. کارگروه دیگری نیز که هم‌اکنون پیش‌نویس توافق‌نامه‌اش آماده و امضا می‌شود، توافق‌نامه مشترک با وزارت ارشاد است، زیرا بخشی از استانداردهای مهارتی ما را وزارت ارشاد تعیین می‌کند.

همکاری بسیار خوب و درخشان با سازمان فنی و حرفه‌ای

● همکاری شما با سازمان فنی و حرفه‌ای چگونه است؟

الآن ما یک دوره همکاری بسیار درخشان را با سازمان فنی و حرفه‌ای تجربه می‌کنیم. بیش از هشت ماه است که کارگروهی در معاونت ما تشکیل شده است که نمایندگان از سوی سازمان فنی و حرفه‌ای و این وزارت در آن شرکت دارند.

امروز هر آنچه در سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای تصویب می‌شود برای اجرا به آموزش و پرورش ابلاغ می‌گردد و آنچه را هم که ما تصمیم بگیریم بلافاصله به سازمان فنی و حرفه‌ای ابلاغ می‌کنیم.

در سفری که به استان کهگیلویه و بویراحمد داشتیم، متوجه شدیم که سال گذشته استفاده از ظرفیت آموزشی و مهارتی مرکز بسیار مجهز آموزش فنی و حرفه‌ای بویراحمد در حد صفر بوده است و ما امسال پیش‌بینی ما این است که در این استان ۱۴۰ دانش‌آموز کار دانشی خواهیم داشت که باید آموزش‌های مهارتی‌شان را در این مرکز بسیار مجهز و قوی و حرفه‌ای، ببینند و به‌طور قطع این ۱۴۰ نفر دو

**مشکل چهار
پنج ساله‌ای
که برای صدور
گواهی نامه‌مهارت
هنرجویان داشتیم،
با دستور آقای
دکتر پرند ریاست
محترم سازمان
فنی و حرفه‌ای حل
شد**

آموزشی در اختیار دانش‌آموزان کاردانش قرار گرفته است و برای ثبت‌نام در این مراکز اولویت دارند. **امتیاز دوم** این است که دانش‌آموختگان رشته کشاورزی برای خدمت سربازی خود می‌توانند با استفاده از امریه دوره سربازی‌شان را در حوزه کشاورزی بگذرانند.

امتیاز سوم این است که آن‌ها در گرفتن وام‌های خود کفایی و زودبازده بانک کشاورزی در اولویت هستند.

ما چشم‌انداز خوبی را برای دور جدید مدیریت آموزش و پرورش در همکاری، همدلی و هم‌افزایی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در سطح ملی می‌بینیم و احساس می‌کنیم دور جدیدی در این حوزه آغاز شده است و ان شاءالله دولت یازدهم را موفق خواهد کرد که در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش کارنامه درخشانی ارائه کند.

علاوه بر نکاتی که اشاره شد، ما یک تفاهم‌نامه نیز با دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران تنظیم کرده‌ایم. شما می‌دانید ما در آموزش و پرورش در حوزه کارآفرینی پیش‌تاز بوده‌ایم. اولین تألیف کتاب کارآفرینی و اولین آموزش کارآفرینی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش و پرورش صورت گرفته است، جا دارد. من در اینجا **مرحوم مهندس علاقه‌مندان**، به‌عنوان بنیان‌گذار توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کشور، یاد کنم. کارآفرینی از اقدامات بسیار بالارزشی بود که ایشان در آموزش و پرورش وارد کرد و در جامعه نهادینه شد. از سوی دیگر، از زمان شکل‌گیری دانشکده کارآفرینی در دانشگاه تهران، ما «طرح کاشف» را، که طرح کشف استعدادها کارآفرینی است، داشتیم. این طرح، زمینه همکاری آموزش و پرورش با دانشکده کارآفرینی است. در حال حاضر، تفاهم‌نامه‌ای با دانشکده کارآفرینی داریم و برنامه اجرایی آن عملیاتی کردن بندهای این تفاهم‌نامه است.

ما الآن برای پیشبرد این طرح، یک دبیرخانه ملی کارآفرینی داریم که در شهر زنجان مستقر است و ارائه خدمات به سه دوره تحصیلی ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم را در دستور کار خود دارد.

سال بعد که دانش‌آموخته شوند، بلافاصله جذب بازار کار خواهند شد، زیرا از آموزش‌های مهارتی بسیار قوی برخوردار می‌شوند و هم‌اکنون این توافق انجام شده است. حتی مشکل چهار پنج‌ساله‌ای که برای صدور گواهی نامه مهارت هنرجویان داشتیم، با دستور آقای دکتر پرند ریاست محترم سازمان فنی و حرفه‌ای حل شد و در دست اقدام است. ما برای هنرآموزان و ارتقای علمی آنان قرار است از ظرفیت‌های مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای استفاده کنیم و زمینه بسیار خوبی است.

● ارتباط شما با وزارت جهاد کشاورزی چگونه است؟

در حوزه آموزش‌های کشاورزی هم مثل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای قدم بسیار خوبی برداشته شده است. در آنجا هم بیش از هشت ماه است که با همکاری وزارت جهاد کشاورزی کار گروهی تشکیل داده‌ایم. شما می‌دانید ما در حوزه کشاورزی نیاز به یک توجه جدی داریم، زیرا یک شکاف نسلی ایجاد شده است. الآن میانگین سنی کشاورزان به‌طور متوسط به بالای ۵۰ سال رسیده است و ما باید یک نسل جدید کشاورز داشته باشیم.

خوشبختانه عملکرد آموزش و پرورش ظرف برنامه توسعه پنجم در این حوزه قابل تقدیر است. اگرچه افزایش جمعیت دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش حدود ۶ درصد است، اما در حوزه کشاورزی، این جمعیت به حدود ۱۲ درصد افزایش یافته است. یعنی دو برابر میانگین عملکرد ماست. الآن این رشد مورد توجه وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفته و با تشکیل کارگروهی با آن وزارت درصدد توسعه آموزش‌های کشاورزی هستیم.

سه امتیاز وزارت جهاد کشاورزی برای دانش‌آموختگان رشته کشاورزی هنرستان‌ها

وزارت جهاد کشاورزی سه اولویت و سه امتیاز برای دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای در رشته کشاورزی قائل شده است:

امتیاز اول این است که اولویت جذب مراکز آموزش جهاد کشاورزی امسال به دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش داده شده است. در حال حاضر بیش از ۶۵ مرکز آموزش جهاد کشاورزی در سراسر کشور فعالیت دارند. ظرفیت این ۶۵ مرکز

برون‌سپاری و خرید خدمت آموزشی

● بحث برون‌سپاری و خرید خدمت آموزشی چه جایگاهی در برنامه‌هایتان دارد؟

موضوع برون‌سپاری و خرید خدمت آموزشی یکی از سیاست‌های جدی آقای دکتر فانی است. شاخه کاردانش یک بخش آموزش عمومی دارد که باید در آموزش و پرورش اتفاق بیفتد و یک بخش مهارتی دارد که باید در بیرون از آموزش و پرورش و در دستگاه‌های ذی‌ربط اجرا شود. هر چند در اجرای این کار فاصله افتاد، ولی در سال گذشته حدود ۸۰ هزار هنرجوی ما در بیرون از آموزش و پرورش، آموزش دیدند و ما امسال بنا داریم این تعداد را به یکصد هزار نفر برسانیم و امیدواریم به جایی برسیم که همه دانش‌آموزان کاردانش ما آموزش عمومی را در آموزش و پرورش و آموزش تخصصی و مهارتی را در بیرون از آموزش و پرورش فراگیرند.

یکی دیگر از برنامه‌های ما این است که ظرفیت‌های قانونی را، که در گذشته وجود داشته و استفاده نمی‌شده است، احیا کنیم و از آن‌ها بهره‌مند شویم و با استفاده از این ظرفیت‌های قانونی، دستگاه‌های دیگر را با خودمان در آموزش شریک کنیم. مثلاً تبصره ۷۵ یکی از این زمینه‌هاست.

در تبصره ۷۵ پیش‌بینی شده است دستگاه‌هایی که متولی امر آموزشی هستند می‌توانند هر ساله در ردیف بودجه خودشان تعدادی را پیش‌بینی بکنند. سازمان مدیریت هم موظف است که بودجه در اختیارشان قرار دهد تا آن را در این خصوص هزینه کنند. برای مثال سازمان فنی و حرفه‌ای الان دارد این کار را دنبال می‌کند و در صورت موفق شدن ما می‌توانیم از ظرفیت سازمان فنی و حرفه‌ای استفاده کنیم و این آموزش‌ها را توسعه دهیم.

● برای گسترش آموزش‌های همراه با تولید چه برنامه‌هایی دارید؟

یکی دیگر از برنامه‌های ما گسترش آموزش‌های همراه با تولید است. این کار در گذشته در هنرستان‌های کشاورزی انجام می‌گرفت و ادامه هم دارد. الان داریم این کار را در همه هنرستان‌ها توسعه می‌دهیم تا هنرستان‌ها بتوانند از این ظرفیت قانونی استفاده کنند. همچنین دنبال این هستیم که بازار فروش نیز برای این‌ها فراهم کنیم، تا هنرستان‌ها تولیدات خود را بفروشند و کسب درآمد کنند و با این درآمدها کیفیت

آموزشی و تولیدی خود را ارتقا بخشند. هم‌اکنون دانش‌آموزان ما در رشته‌های هنری، تولیدات بسیار ارزشمندی دارند که قابل عرضه به بازار است. همچنین هنرستان‌های فنی که می‌توانند برای مردم خدمات تأسیساتی و فنی داشته باشند، عملاً خدمت‌رسانی کنند. این یک جهت‌گیری است که در آموزش برای ما در اولویت نیست، هر چند مهم است و می‌تواند به هنرستان‌ها کمک کند. اما مهم‌تر از این نکته‌ای است که مقام معظم رهبری نسبت به آن بسیار تأکید دارند و آن تجاری‌سازی آموزش‌هاست. آموزش همراه با تولید، تجاری‌سازی را کامل می‌کند و منطقی است که بیا آموزش ببین، تولید بکن و تولیدات را بفروش و درآمدت را دوباره در چرخه تولید قرار بده. این کار دارد اتفاق می‌افتد و امیدواریم با حمایت‌هایی که انجام خواهد شد، توسعه بیشتری پیدا کند.

طرح دیگری هم که در جهت توسعه فرهنگ آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دنبال می‌کنیم، طرح خوداتکایی است، که قبلاً در هنرستان‌های شبانه‌روزی تحت عنوان طرح خودکفایی انجام می‌شد. ما امسال مجدداً دستورالعمل طرح خوداتکایی را تهیه کرده‌ایم تا ضمن ارسال، در هنرستان‌های شبانه‌روزی دوره‌های اول و دوم متوسطه اجرا شود. اجرای این طرح در دوره اول متوسطه باعث می‌شود که هنرجویان حداقل یک مهارت فنی را یاد بگیرند تا در زندگی شخصی‌شان مورد استفاده قرار گیرد. این کسب مهارت تمایل آن‌ها هم نسبت به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای افزایش می‌دهد. این طرح در دوره متوسطه هم موجب می‌شود که مصوبه آموزش یک مهارت به همه دانش‌آموزان شاخه نظری در همه شبانه‌روزی‌های ما محقق شود. استحضار دارید براساس بند ۶ ماده ۱۹ قانون توسعه پنجم، دولت موظف شده است که زمینه آموزش یک نوع مهارت را برای همه دانش‌آموزان نظری را فراهم کند که متأسفانه تاکنون به اجرا درنیامده است. ما الان آیین‌نامه‌های اجرایی این مصوبه را تهیه کرده‌ایم و به دنبال اجرایی شدن آن هستیم تا بتوانیم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را به شاخه نظری را نیز تعمیم بدهیم، به طوری که هر یک از دانش‌آموزان شاخه نظری حداقل یک مهارت را کسب کرده باشند.

وزارت جهاد
کشاورزی برای
دانش‌آموختگان
هنرستان‌ها در
رشته کشاورزی
سه امتیاز قائل
شده است: اولویت
جذب آن‌ها در
مراکز آموزش
جهاد کشاورزی،
استفاده از امریه
برای گذراندن
دوره خدمت
سربازی و در
اولویت بودن آن‌ها
برای استفاده از
وام‌های خودکفایی
و زودبازده بانک
کشاورزی

بیشترین سهم بودجه کیفیت بخشی برای شاخه های فنی و حرفه ای و کاردانش

● آیا برای اجرای برنامه هایی که اشاره کردید، بودجه و امکانات لازم هم پیش بینی شده است؟

بیشتر متصدیان آموزش های فنی و حرفه ای و کاردانش، از جمله رؤسای هنرستان ها و هنرآموزان معتقدند که امکانات و بودجه لازم برای اجرای این برنامه ها وجود ندارد. چرا؟

ما برنامه هایمان را بیشتر مبتنی بر همت کرده ایم تا بودجه. من به عنوان یک کارگزار دولت، وقتی می بینم دولت با وجود همه مشکلات اقتصادی که دارد، سقف بودجه آموزش و پرورش را ۲۶ درصد افزایش داده است، ولی تاکنون هیچ گونه تخصیصی به آموزش و پرورش داده نشده است، شرایط دولت را درک می کنم و متوجه می شوم که باید با همین شرایط کار کنم و نباید ناامید شوم. باید چشم انداز خوب داشته باشم. باید همکارانم را به اینکه خوب کار بکنند ترغیب بکنم.

بالاخره ما آمده ایم در این شرایط مسئولیت پذیرفته ایم و می دانستیم چنین شرایطی هم هست، پس باید همت به خرج دهیم و تلاش کنیم و امیدوار باشم که خدا هم به ما کمک خواهد کرد.

در مورد بودجه، آقای دکتر فانی ردیف بودجه ای را، تحت عنوان «بودجه کیفیت بخشی» تخصیص داده اند. ما از این بودجه کیفیت بخشی سهمی داریم که آن سهم را بین دفاتر خودمان توزیع کرده ایم و بیشترین سهم را به دفاتر فنی و حرفه ای و کاردانش داده ایم، برای اینکه می دانیم این دو شاخه، هزینه بر هستند.

ما برنامه های اجرایی کیفیت بخشی را به استان ها

یکی دیگر از برنامه های ما گسترش آموزش های همراه با تولید در همه هنرستان ها است

ابلاغ کرده ایم تا براساس آن برنامه هایمان را تنظیم کنند. در کنار این، هفته گذشته، ردیف بودجه ای را که برای تجهیزات در بودجه سال ۹۳ آمده و حدود ۲۶ میلیارد است جهت توزیع و هزینه کردن در استان ها به دفتر بودجه ابلاغ کردیم. خوشبختانه، با تلاش های دفتر پشتیبانی، ما بخش عمده تعهدات خود را برای برون سپاری و خرید خدمت انجام داده ایم و بخش دیگر آن را که مانده است انجام خواهیم داد.

همچنین پنجاه درصد بخش دیگری از بودجه مربوط به کارآموزی و کارورزی را که از سال گذشته باقی مانده بود پرداخت کرده ایم و پنجاه درصد دیگر قبل از پایان سال پرداخت می شود. امسال، برای حل مشکل کارآموزی و کارورزی، توافق کرده ایم که ببینند هزینه های کارآموزی و کارورزی همراه حق التدریس ها پرداخت شود تا دغدغه همکاران در این جهت برطرف گردد. همچنین امیدواریم با توافق نامه هایی که با دستگاه های دیگر امضا کرده ایم، بتوانیم هم در تأمین تجهیزات و امکانات از آن ظرفیت ها استفاده بکنیم و هم در تأمین آموزش کیفی، به طوری که سال آینده برای آموزش های فنی و حرفه ای و کاردانش کشور سال بهتری باشد.

ما حتی برای کیفیت بخشی، با معاونت پرورشی صحبت کردیم که برای ۸۰ هزار دانش آموز برون سپاری ما نیروی تربیتی پیش بینی کنند تا کیفیت تربیت در حوزه آموزش های کاردانش هم ارتقا یابد. در ردیف های بودجه کیفیت بخشی بخش مهمی را نیز برای ارتقای پایه اول متوسطه اختصاص دادیم. زیرا از این دانش آموزان، باید چهل درصدشان وارد

مطالعات نشان می دهد که آینده جامعه را گروه متوسط می سازند

شاخه های فنی و حرفه ای و کار دانش شوند. این چهل درصد به برنامه کیفیت بخشی آموزش نیاز دارند. در این صورت ورودی های فنی و حرفه ای و کار دانش از پایه اول مشمول کیفیت بخشی خواهند شد.

نکته دیگری که به آن توجه داشته ایم اختصاص دادن بودجه خاصی برای کیفیت بخشی آموزشی پایه دوم فنی و حرفه ای و کار دانش بوده است تا بتوانیم با ارتقای کیفیت آموزشی پایه دوم، دانش آموزانی را که با دو سه واحد مانده به پایه دوم می آیند بهبود بخشیم تا پایه سوم ما با کیفیت بیشتری همراه باشد. این کمک بسیار خوبی خواهد کرد به اینکه همکاران و هنرآموزان ما بتوانند با دلگرمی بیشتری به وظایفشان بپردازند. همه این ها را از ردیف بودجه کیفیت بخشی انجام داده ایم و خواهیم داد و اقدامات دیگری نیز در پیش است. از جمله اینکه هفته گذشته آقای دکتر فانی دستور دادند با توجه به اینکه طرح طبقه بندی مشاغل تصویب و ابلاغ شده است، سازمان مدارس بازنگری شوند.

در اجرای این دستور، من نیز به دوستانمان گفته ام با توجه به ساختار خاص آموزش های فنی و حرفه ای، سازمان هنرستان های فنی و حرفه ای و کار دانش را باز تعریف کنند تا آن را به تصویب برسانیم و بتوانیم سازمان هایمان را متناسب با نیازهای آموزش های فنی و حرفه ای تنظیم کنیم و دنبال این نیز هستیم که در بحث آموزش، دانشگاه شهید رجایی که الان نیروهای ما را از نظر تخصصی تأمین می کند، با افزایش ظرفیت ها، نیروهای کیفی بیشتری را برای فنی و حرفه ای ها تأمین نماید.

● یکی از گلایه هایی که هنرآموزان مرتب مطرح کنند، این است که ضعیف ترین دانش آموزان کشور به سمت مدارس فنی و حرفه ای و کار دانش هدایت می شوند. همچنین خانواده ها ترجیح می دهند که فرزندان شان به هنرستان ها نروند. نظر شما در این رابطه چیست؟

به نظر من این ذهنیت گذشته است. وقتی ۴۲ درصد دانش آموزان متوسطه الان در مدارس فنی و حرفه ای و کار دانش هستند، یعنی تقریباً نصف دانش آموزان متوسطه و نمی شود همه این ها ضعیف

باشند. وقتی رتبه های برتر جشنواره خوارزمی، هنرجویان ما هستند، نمی شود گفت که این ها ضعیف و بی استعدادند. الان دانش آموزان به این نتیجه رسیده اند که این همه لیسانس بیکار در بازار هست. خودشان ترجیح می دهند که به هنرستان بروند.

باید به یک نکته دیگری هم اشاره کنم که در دنیا اتفاق افتاده ولی هنوز در ایران اتفاق نیفتاده است. همه ما وقتی صحبت از دانش آموزان خوب و با استعداد می کنیم، منظورمان کسی است که «آی کیو»ی بالا دارد. در صورتی که گاردنر آمد و گفت: «مردم یک کیو (Q) ندارند مردم هشت یا نه کیو دارند. او هوش های چندگانه را مطرح کرد و بعد محققین آمدند در دنیا آن هوش چندگانه را تعمیم دادند و چهار یا پنج هوش دیگر هم به آن افزودند و اعلام کردند که افراد موفق کسانی نیستند که «آی کیو»ی بالا دارند. کتابی هست، تحت عنوان «مدارس بدون شکست» ترجمه شده است. این کتاب حاصل مطالعه ای است که در آمریکا انجام شده است. این ها آمده اند ۴۰۰ دانش آموز را که در پایه اول دبستان بوده اند شناسایی کرده اند و پی گرفته اند تا ببینند این ها چه می شوند. ۲۵ سال بعد بررسی کرده اند ببینند این ۴۰۰ نفر کجا هستند. نتایج خیلی جالبی به دست آمده است. نتیجه این مطالعه می گوید: اولاً همه مدیران و کارآفرینان جامعه از گروه متوسط جامعه هستند. یعنی کسانی که الان کار، اختیار و مدیریت دستشان است. همچنین گروه های بالای کارمندان از این ها هستند.

متأسفانه ما هنوز فکر می کنیم کسانی آینده کشور را می سازند که «آی کیو»ی بالا داشته باشند. در حالی که چنین نیست و گروه متوسط هستند که آینده کشور را می سازند. ما باید نگاهمان را عوض کنیم. اما سؤال این است این ها که آینده کشور را می سازند کی هستند؟ این ها کسانی هستند که هوش هیجانی (EQ) یا هوش معنوی (SQ) بالا دارند. هوش هیجانی چه می گوید؟ کسانی که هوش معنوی بالا دارند که توانایی هماهنگی و مدیریتشان بالاست. شما اگر بتوانید باید این ها را شناسایی و تربیت کنید. کسانی هم هوش فرهنگی (calchral Q) دارند. کسانی که دارای هوش فرهنگی بالا هستند می توانند به کارهای بین فرهنگی بپردازند. به طور مثال اگر

باید یک تحول اساسی در نگاه ما نسبت به آموزش و پرورش ایجاد شود

سازمان
هنرستان‌های
فنی و حرفه‌ای و
کاردانش باز تعریف
می‌شوند

در هنرستان‌ها
نیاز نداریم که
«آی کیو»ی بچه‌ها
بالا باشد. هوش
مهارتی آن‌ها باید
بالا باشد

نمی‌رسانید؟ به هر حال هنوز مردم و حتی هنرآموزان شما نسبت به جایگاه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توجیه نیستند. اتفاقاً الآن ما از سوی شاخه نظری متهم هستیم که همه کارها را تعطیل کرده‌ایم و فقط به فنی و حرفه‌ای و کاردانش پرداخته‌ایم.

● ولی ما در جامعه و در رسانه‌های جمعی و به خصوص در رسانه ملی چنین احساسی نداریم؟

من هم قبول دارم باید بیشتر کار کرد تا این نگاه در جامعه نهادینه شود. شاید فرصت کم باشد. شاید لازم باشد که ما حضورمان را در صدا و سیما بیشتر کنیم ولی همین کارهایی هم که اتفاق می‌افتد، ان شاءالله کمک خواهد کرد که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در جامعه توسعه بیشتری پیدا کند.

● با تشکر از وقتی که در اختیار ما قرار دادید.

بخواهید یک نفر برای سفیر در کشوری انتخاب کنید باید هوش فرهنگی بالایی داشته باشد.

ما در هنرستان نیاز نداریم که «آی کیو»ی هنرجویان بالا باشد. باید هوش مهارتی آن‌ها بالا باشد. کسی در هنرستان می‌تواند موفق باشد که دارای هوش مهارتی بالاست نه «آی کیو»ی بالا.

این تغییر نگاه باید در آموزش و پرورش ما اتفاق بیفتد که هوش‌های چندگانه دیده شود. ما در هنرستان‌ها بقیه هوش‌ها را می‌خواهیم. الآن شما در خانواده‌های خودتان دقت کنید. وقتی یک گوشی موبایل جدید می‌خرید و به خانه می‌برید یکی از بچه‌ها به سرعت گوشی را می‌گیرد و آن را روشن و با آن کار می‌کند، بدون اینکه درباره‌اش آموزش دیده باشد. این نشان می‌دهد که هوش مهارتی آن‌ها بالاست. ما باید در نگاهمان نسبت به آموزش و پرورش تحول ایجاد کنیم.

● چرا این مسائل و صحبت‌ها را از طریق رسانه‌ها به خصوص رسانه ملی به گوش مردم

